

Skellefteå kommuns yttrande över betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Skellefteå kommun har erhållit rubricerade yttrande över betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12) på remiss, och avger härmed följande yttrande:

Sammanfattning

AI-kommissionens Färdplan för Sverige välkomnas som ett viktigt steg i arbetet med att stärka Sveriges kapacitet inom artificiell intelligens. Färdplanen innehåller flera lovvärda initiativ för att stödja offentlig sektors digitalisering och stärka svensk innovationsförmåga. Det är dock anmärkningsvärt att digital suveränitet – trots dess avgörande strategiska betydelse – endast behandlas indirekt och utan tydliga mål eller åtgärder.

Frågan om digital suveränitet är av avgörande betydelse för Sveriges förmåga att styra över sin egen digitala infrastruktur, skydda känslig information och säkerställa robusthet i samhällsbärande funktioner. Särskilt gäller detta offentlig sektor, där beroendet av utländska molntjänster – ofta under utländsk jurisdiktion – innebär betydande säkerhetsmässiga, juridiska och demokratiska risker.

För att färdplanen ska kunna utgöra en stabil grund för en hållbar AI-strategi krävs ett tydligare fokus på hur Sverige konkret ska minska sitt beroende av utländska molntjänster och säkerställa kontroll över digital infrastruktur i offentlig sektor.

Färdplanen innehåller några initiativ som berör digital suveränitet:

- AI-verkstaden för offentlig sektor – en nationell infrastruktur som ska ge offentlig sektor tillgång till AI-tjänster och verktyg på ett säkert sätt. Skatteverket och Försäkringskassan föreslås bli leverantörsmyndigheter
- Regulatorisk sandlåda – IMY föreslås driva en särskild sandlåda för offentlig sektor, integrerad i AI-verkstaden, för att kunna testa lösningar som beaktar dataskydd och regelverk
- AI-Factory – en svensk beräkningsinfrastruktur som kan ge konkurrenskraftig tillgång till datorkraft för små och medelstora aktörer
- Säkerhet och civilt försvar – AI-verkstaden lyfts fram som en åtgärd som även stärker svensk suveränitet och det civila försvaret

Svagheter i färdplanens hantering av digital suveränitet:

- **Ingen tydlig strategi för avveckling av beroenden**
Det saknas konkreta åtgärder eller mål för att minska beroendet av dominerande amerikanska molntjänster – varken tekniskt, juridiskt eller strategiskt.
- **Otillräcklig problemformulering**
Även om säkerhetsfrågor nämns, behandlas inte digital suveränitet som en egen riskkategori med koppling till kontroll över data, jurisdiktion, och geopolitiskt inflytande.
- **AI-verkstaden kan bli beroende av samma molnaktörer**
Det är oklart om AI-verkstaden ska drivas med egen nationell infrastruktur eller om det finns en risk att även denna blir beroende av kommersiella moln, vilket skulle urholka dess strategiska syfte.
- **Saknar koppling till EU:s initiativ**
Färdplanen nämner Digital Europe och Horizon Europe, men diskuterar inte hur Sverige kan utnyttja EU:s satsningar på europeiska molntjänster och Gaia-X för att främja digital suveränitet.